

Εργαστήριο 1:

«Το δικαίωμα ψήφου των γυναικών και η παρουσία τους στην πολιτική ζωή άλλοτε και σήμερα»

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ:	Κυρίως σε μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου, αλλά μπορεί να αξιοποιηθεί και σε μικρότερες τάξεις, καθώς και σε τάξεις του Λυκείου.
ΣΤΟΧΟΙ:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αντιληφθούν οι μαθητές τον αποκλεισμό των γυναικών από την ιδιότητα του πολίτη και τα πολιτικά δικαιώματα για μακρό χρονικό διάστημα μετά από την αρχική διατύπωσή τους (Αμερικανική και Γαλλική Επανάσταση) και τη σταδιακή κατοχύρωσή τους για τους άνδρες σε ολόκληρο τον κόσμο. 2. Να γνωρίσουν την ιστορία του αγώνα των γυναικών για την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων (στον δυτικό κόσμο γενικά και στην Ελλάδα ειδικά). 3. Να αντιληφθούν ότι ανισότητα των φύλων ως προς τη συμμετοχή τους στην πολιτική ζωή υφίσταται ακόμα και σήμερα, παρά την ύπαρξη θεσμών που στοχεύουν στην εξάλειψή της. 4. Να αναγνωρίζουν τα στερεότυπα που έρχονται από το παρελθόν και επιβιώνουν ακόμα, όσον αφορά τους ρόλους, τις κλίσεις, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα των δύο φύλων. 5. Να πεισθούν και να εμπεδώσουν ότι τα δύο φύλα είναι ίσα. 6. Να αποκτήσουν συνείδηση της ανάγκης να λειτουργούν ως υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες που θα προασπίζουν την αξία της ισότητας. 7. Να κατανοήσουν ότι η ισότητα έχει βέβαια επιτευχθεί στα χαρτιά, η ουσιαστική όμως ισοτιμία των δύο φύλων παραμένει ένα ανοικτό ζήτημα: μένει να κερδηθεί στις καθημερινές πρακτικές. 8. Να συνειδητοποιήσουν τη βραδύτητα των κοινωνικών μεταβολών και κυρίως των μεταβολών στις νοοτροπίες. 9. Να συνειδητοποιήσουν την αξία των κοινωνικών αγώνων και της επιμονής των ακτιβιστών στον στόχο τους. 10. Να αναπτύξουν κριτική σκέψη. 11. Να καλλιεργήσουν δεξιότητες διαπραγμάτευσης του νοήματος εντός της ομάδας.
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 ώρες, αν το τμήμα είναι εξοικειωμένο με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, διαφορετικά θα απαιτηθεί περισσότερος χρόνος.

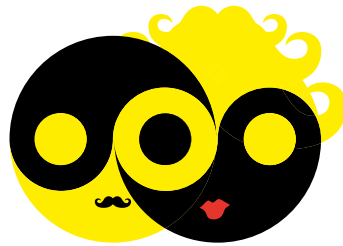
ΓΝΩΣΤΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΣΥΝΔΕΘΕΙ:

1. *Νεοελληνική Λογοτεχνία* Γ΄ Γυμνασίου:
Θεματική ενότητα για τον ρατσισμό.
2. *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή* Γ΄ Γυμνασίου:
Θεματική ενότητα «Ανθρώπινα δικαιώματα».
3. *Ιστορία* Γ΄ Γυμνασίου:
Στη θεματική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου που είναι αφιερωμένη στις συνέπειες της Βιομηχανικής Επανάστασης υπάρχει μια παράγραφος που αναφέρεται στο φεμινιστικό κίνημα.
4. Διαθεματική προσέγγιση με τη *Νεοελληνική Λογοτεχνία* Γ΄ Γυμνασίου: Στο ανθολόγιο των κειμένων περιλαμβάνονται αποσπάσματα που αναφέρονται στον δημόσιο βίο των γυναικών του 19ου αιώνα, πιο συγκεκριμένα στο γεγονός ότι το γυναικείο φύλο είναι ακόμα και λόγω της ενδυμασίας αποκλεισμένο από τον Αγώνα του '21):
α) απόσπασμα από την αυτοβιογραφία της Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου β) απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Ρέας Γαλανάκη *Ελένη* ή ο *Κανένας*

Γενική παρατήρηση: Το εργαστήρι μπορεί να αξιοποιηθεί στο σύνολό του ή κάποιο/α από τα φύλλα εργασίας να αξιοποιηθεί/ούν στο πλαίσιο της μελέτης συγκεκριμένων κειμένων ή υποθεμάτων.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ
ΜΕΣΑ:

Φύλλα Εργασίας [1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#), [6](#) αποθηκευμένα στους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής ή εκτυπωμένα, βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας και τουλάχιστον ένα USB σε κάθε ομάδα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1η διδακτική ώρα (45΄)

Προετοιμασία

Ο εκπαιδευτικός έχει προειδοποιήσει τα μέλη του τμήματος από το προηγούμενο μάθημα να φέρουν μαζί τους κάποιο USB, γιατί ίσως να χρειαστεί.

A

Το τμήμα θα εργαστεί ομαδοσυνεργατικά. Γι' αυτό, κατά τη διάρκεια του διαλείμματος πριν από την πρώτη ώρα, αν το μάθημα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο πληροφορικής, σε κάθε σταθμό εργασίας που θα χρησιμοποιηθεί αποθηκεύεται ένα από τα φύλλα εργασίας. Τα φύλλα εργασίας ανοίγονται, αλλά, όταν μπαίνουν οι μαθητές, οι οθόνες είναι κλειστές, ώστε να μην τραβήξουν την προσοχή των μαθητών. Αν η διδασκαλία πραγματοποιηθεί σε κοινή σχολική αίθουσα, στα θρανία (που θα είναι ενωμένα ανά δύο, για να σχηματίζουν τραπέζι εργασίας για τις ομάδες των 3 ή 4 ή 5 μαθητών, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών του τμήματος) θα έχουν μοιραστεί φωτοτυπίες των φύλλων εργασίας, αλλά θα είναι αναποδογυρισμένες. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός φροντίζει να προβάλλεται από βιντεοπροβολέα σε οθόνη η παρακάτω φωτογραφία:

Πηγή: <https://history10c.wikispaces.com/Women%E2%80%99s+Suffrage+Movement> [Τελευταία πρόσβαση: 20/2/2015]

Αφόρμηση: «Γνωστικό σοκ»

Ο εκπαιδευτικός έχει προαποφασίσει το χωρισμό σε ομάδες και, καθώς υποδέχεται κάθε μαθητή μετά τη λήξη του διαλείμματος, τον κατευθύνει στον σταθμό εργασίας ή στο τραπέζι, όπου θα δουλέψει, έχοντας λάβει υπόψη τον βαθμό δυσκολίας κάθε φύλλου εργασίας καθώς και τις ιδιαιτερότητες των μαθητών, όπως υποκριτικό ταλέντο, δεινότητα στην επιχειρηματολογία, καλός γραπτός λόγος κ.λπ. (προφανώς δεν αποκαλύπτει τα κριτήριά του). Σε πιθανές απορίες των μαθητών, όταν μπαίνοντας αντικρίζουν την προβαλλόμενη φωτογραφία, δεν απαντά μέχρι να μαζευτεί ολόκληρο το τμήμα.

Τότε, ο εκπαιδευτικός ενημερώνει το τμήμα ότι, πριν να ξεκινήσει η εργασία τους στις ομάδες, θα προηγηθεί ένα σύντομο κουίζ. Πρώτη ερώτηση στην οποία πρέπει να απαντήσουν είναι: «Τι έγκλημα έχει διαπράξει αυτή η μεσόκοπη κυρία, ώστε η σύλληψη να είναι τόσο βίαιη;». Αφήνει να ακουστούν κάποιες απαντήσεις και μετά ανακοινώνει τη σωστή: «Πρόκειται για την Έμμαλιν Πάνκχερστ (WSPU) που έχει συλληφθεί, γιατί διαδήλωνε με αίτημα να αποκτήσουν και οι γυναίκες δικαίωμα ψήφου. Συνέβη στην αρχή του 20ού αιώνα στην Αγγλία». Αν η έκπληξη προκαλέσει διάθεση για ερωτήσεις, ο εκπαιδευτικός δεν δίνει συνέχεια, λέγοντας ότι οι απορίες θα απαντηθούν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Το δεύτερο ερώτημα που θέτει ο εκπαιδευτικός είναι:

«Ποια γενιά γυναικών στην Ελλάδα είχε δικαίωμα ψήφου από τα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής της;».

B

Αφήνει και πάλι να ακουστούν διάφορες απαντήσεις και μετά ανακοινώνει τη σωστή: «Είναι μόλις η γενιά των γιαγιάδων σας, αφού το δικαίωμα ψήφου δόθηκε στις Ελληνίδες το 1952». Ο εκπαιδευτικός σημειώνει τη χρονολογία στον πίνακα.

Ακολουθεί η ερώτηση: «Πότε απέκτησαν οι άνδρες καθολικό δικαίωμα ψήφου στην Ελλάδα;». Ακούγονται κάποιες απαντήσεις και ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει τη σωστή: «Το Σύνταγμα του 1864 εξασφάλισε σε όλους τους ενήλικες άντρες δικαίωμα ψήφου, ενώ ήδη το Σύνταγμα του 1844 είχε δώσει στην πλειονότητα των αντρών δικαίωμα ψήφου». Ο εκπαιδευτικός γράφει και αυτές τις χρονολογίες στον πίνακα.

Τελευταίο ερώτημα: «Πόσες γυναίκες νομίζετε ότι υπάρχουν μεταξύ των 40 μελών της σημερινής κυβέρνησης (που σχηματίστηκε τον Ιανουάριο του 2015) και πόσες γυναίκες βουλευτές στις 300 έδρες;». Μετά τις απόπειρες απάντησης, δίνεται η σωστή, ενώ γράφονται στον πίνακα οι αριθμοί: 6 γυναίκες αναπληρώτριες υπουργοί ή υφυπουργοί και 64 γυναίκες βουλευτές, για τις οποίες ο εκπαιδευτικός δίνει την πληροφορία ότι μια δεκαετία πριν ήταν οι μισές.

Αυτό το κουίζ αναμένεται να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών για τη συνέχεια της δραστηριότητας, καθώς τουλάχιστον στην πλειονότητά τους θα εκπλαγούν από αυτές τις απαντήσεις («γνωστικό σοκ»).

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός εξηγεί ότι με τη δραστηριότητα στην οποία θα εμπλακούν θα εξετάσουν διάφορες στιγμές του αγώνα των γυναικών να αποκτήσουν πολιτικά δικαιώματα, καθώς και την παρουσία των γυναικών στην πολιτική ζωή της Ελλάδας από το 1952 που απέκτησαν πολιτικά δικαιώματα έως σήμερα.

Μελέτη του υλικού, προετοιμασία παρουσίασης

Ο εκπαιδευτικός δίνει κάποιες γενικές διευκρινίσεις: οι ομάδες θα εργαστούν ακολουθώντας τις οδηγίες των φύλλων εργασίας. Στο επόμενο μάθημα θα πρέπει να παρουσιάσουν ό, τι τους ορίζει το φύλλο εργασίας, συνεπώς πρέπει να εργαστούν συγκεντρωμένα και εντατικά. Αν δεν προλάβουν να ολοκληρώσουν την προετοιμασία τους σε αυτήν τη διδακτική ώρα, θα πρέπει να εργαστούν εκτός του σχολικού χώρου, είτε να συναντηθούν διά ζώσης, είτε να συνεργαστούν μέσω διαδικτύου (skype, e-mail, wiki του τμήματος κ.λπ.).

Οι ομάδες υπογραμμίζουν στο ψηφιακό αρχείο ή στο εκτυπωμένο φύλλο εργασίας τα σημεία, στα οποία θα στηρίξουν τις παρουσιάσεις τους. Μετά, προχωρούν στην προετοιμασία των κειμένων τους. Ο εκπαιδευτικός μετακινείται από ομάδα σε ομάδα, προσφέρει βοήθεια σε όποια ομάδα του το ζητήσει και παρεμβαίνει όσο γίνεται πιο διακριτικά σε όποια ομάδα παρουσιάζει προβλήματα συνεργασίας. Σε περίπτωση που μια ομάδα αντιμετωπίζει κάποια δυσκολία, προσπαθεί να μη προσφέρει έτοιμη τη λύση, αλλά να διευκολύνει την ανεύρεση λύσης από τα ίδια τα μέλη της ομάδας, θέτοντας τα κατάλληλα ερωτήματα ή υποδεικνύοντας κάποιο τρόπο σκέψης.

Λίγο πριν το τέλος της διδακτικής ώρας, η ομάδα που έχει αναλάβει το Φύλλο Εργασίας 2 φροντίζει να αποθηκεύσει σε USB το εικονικό υλικό που θα χρησιμοποιήσει για το power point που θα δημιουργήσει εκτός σχολικού χώρου, για να «υποστηρίξει» το κείμενό της. Και οι υπόλοιπες ομάδες, στην περίπτωση που δουλεύουν στους σταθμούς εργασίας και δεν έχουν εκτυπωμένα τα φύλλα εργασίας, μπορούν να αποθηκεύσουν στα USB τους ό, τι χρειάζονται, ώστε να ολοκληρώσουν ή να τελειοποιήσουν τη δουλειά τους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

2η διδακτική ώρα (45΄)

Παρουσιάσεις στην ολομέλεια

Θα ήταν καλό αυτή η φάση να πραγματοποιηθεί με τα μέλη του τμήματος καθισμένα σε ημικύκλιο, με τα θρανία να έχουν αποσυρθεί στους τοίχους της αίθουσας, ώστε οι παρουσιάσεις να γίνουν στην κορυφή του κύκλου και το ακροατήριο να κάθεται αμφιθεατρικά. Αυτή η διάταξη της αίθουσας έχει ιδιαίτερη σημασία στην τελευταία φάση του διδακτικού σεναρίου, στον αναστοχασμό.

Η μια μετά την άλλη οι ομάδες κάνουν τις παρουσιάσεις τους. Σε κάθε περίπτωση είναι διαφορετικό το κειμενικό είδος που τους έχει ανατεθεί, συνεπώς είναι και διαφορετικός ο τρόπος παρουσίασης. Πριν από κάθε παρουσίαση, η ολομέλεια του τμήματος ενημερώνεται για το υποθέμα που διαπραγματεύτηκε η συγκεκριμένη ομάδα και για το τι ακριβώς θα παρουσιάσει (αγόρευση, διάλογο κ.λπ.). Στις ομάδες των δύο πρώτων φύλλων εργασίας θα πρέπει να γίνει προβολή σε μεγάλη οθόνη κάποιου εικονικού υλικού, που θα βοηθήσει την ολομέλεια να αντιληφθεί καλύτερα τις παρουσιάσεις.

Όταν ολοκληρωθούν όλες οι παρουσιάσεις, ο εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα, αν από όσα έμαθαν για τον αγώνα των φεμινιστριών καταλήγουν σε κάποια συμπεράσματα χρήσιμα για το παρόν και το μέλλον. Προσπαθεί να καθοδηγήσει τη συζήτηση σε θέματα, όπως η σημασία των κοινωνικών αγώνων για την επίλυση των προβλημάτων, η χρονοβόρα διαδικασία της κοινωνικής αλλαγής, η καλύτερη αλλά όχι ιδανική θέση των γυναικών στην πολιτική, η ανάγκη για συνέχιση των φεμινιστικών διεκδικήσεων, όσον αφορά το δικαίωμα στη συμμετοχή στην πολιτική ζωή.

Προτείνεται αυτό το ερώτημα να δοθεί και ως εργασία για το σπίτι, ιδίως αν ο χρόνος που έχει απομείνει για τη συζήτηση είναι ανεπαρκής. Γιατί είναι σημαντικό όλοι οι μαθητές να ωθηθούν σε έναν αναστοχασμό πάνω σε όσα άκουσαν και είδαν.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

Αν το τμήμα δεν είναι εξοικειωμένο με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και τις παρουσιάσεις ομαδικής εργασίας στην ολομέλεια, τότε η δραστηριότητα θα χρειαστεί και 3η ώρα για να ολοκληρωθεί. Τρίτη ώρα μπορεί να χρειαστεί και στην περίπτωση που το τμήμα ανταποκριθεί με ενδιαφέρον, κάνει πολλές ερωτήσεις μετά τις παρουσιάσεις και οι συζητήσεις λάβουν προεκτάσεις. Αν βέβαια συμβεί αυτό, σημαίνει ότι το τμήμα ενεπλάκη με ουσιαστικό τρόπο στη δραστηριότητα, οπότε η παρέκκλιση από τον προγραμματισμό δεν μπορεί να θεωρηθεί πρόβλημα.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ:

1. Αν ο εκπαιδευτικός επιθυμεί να αφιερώσει και άλλη διδακτική ώρα, θα μπορούσε να αφιερωθεί μία για την ανάγνωση και την εκτενή συζήτηση πάνω στα κείμενα αναστοχασμού που θα συντάξουν τα παιδιά στο σπίτι.
2. Προφανώς τα φύλλα εργασίας δεν καλύπτουν όλες τις πτυχές του θέματος. Είναι εφικτό να αξιοποιηθεί το επιπλέον υλικό που περιλαμβάνεται στον [Φάκελο για τον Εκπαιδευτικό](#) ή/και οι μαθητές να προχωρήσουν σε περαιτέρω βιβλιογραφική-διαδίκτυακή έρευνα και το θέμα να αποτελέσει αντικείμενο ενός project ή ενός πολιτιστικού προγράμματος ή ενός ομίλου δημιουργικότητας. Για παράδειγμα, ένα ζήτημα που δεν θίγουν τα φύλλα εργασίας και στο οποίο θα μπορούσε να εστιάσει ένα διαθεματικό project που να εμπλέκει και την Ιστορία είναι πώς ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος διαμόρφωσε συνθήκες ευνοϊκές για τη διεκδίκηση του δικαιώματος της ψήφου των γυναικών στις ΗΠΑ και σε χώρες της Ευρώπης (Αγγλία, Γαλλία, αλλά και για διαφορετικούς λόγους στη Σοβιετική Ένωση). Σχετικό υλικό περιλαμβάνεται στον [Φάκελο για τον Εκπαιδευτικό](#).

ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ:

1. Αν κάποιες ομάδες που έχουν αναλάβει φύλλα εργασίας, τα οποία προβλέπουν την παρουσίαση του υποθέματος με κάποιο δρώμενο, νιώθουν άβολα σε αυτή την προοπτική, είναι αποδεκτό να συντάξουν ένα άρθρο σε αφιέρωμα κάποιου περιοδικού, ένα υποκεφάλαιο που να συμπληρώνει το σχολικό βιβλίο Ιστορίας ή Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, ή κάποιο λήμμα στη Wikipedia, ένα δηλαδή κείμενο το οποίο θα διαβάσουν, για να πληροφορηθούν την ολομέλεια σχετικά με όσα διερεύνησαν.

2. Αν το τμήμα είναι εξοικειωμένο με την αναζήτηση υλικού στο διαδίκτυο, και δεν υπάρχει ανάγκη να εξοικονομηθεί ο χρόνος της αναζήτησης (π.χ. στην περίπτωση ενός project κ.λπ.), θα μπορούσε ο εκπαιδευτικός να αναθέσει την έρευνα στις ομάδες και να μην τους προσφέρει έτοιμο το υλικό προς μελέτη. Θα μπορούσε απλώς να προτείνει κάποιες ιστοσελίδες για εκκίνηση. Βέβαια, καθώς το πιθανότερο είναι πως τα κείμενα που μπορεί να προσφέρει ο εκπαιδευτικός είναι πιο σφαιρικά, πιο έγκυρα κ.λπ., το υλικό αυτό θα δοθεί εκ των υστέρων στις ομάδες, για να το λάβουν επίσης υπόψη. (Με αυτόν τον τρόπο θα διαπιστώσουν στην πράξη πόσο σημαντικό είναι να αναζητούν προσεκτικά το υλικό τους και να ελέγχουν την εγκυρότητα των πηγών τους.)

[Φύλλο Εργασίας 1](#)

[Φύλλο Εργασίας 2](#)

[Φύλλο Εργασίας 3](#)

[Φύλλο Εργασίας 4](#)

[Φύλλο Εργασίας 5](#)

[Φύλλο Εργασίας 6](#)

[Φάκελος για τον Εκπαιδευτικό](#)